

Павловський Г. О.

студент юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ковбаса В. М.

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових
дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ В УКРАЇНІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРИРОДНИМИ РЕСУРСАМИ

На думку екологів, учених та адміністраторів, стан екологічної безпеки в Україні погіршується, оскільки створені потенційно небезпечні об'єкти ядерної, енергетичної, хімічної, транспортної, інженерної та інших галузей, які продовжують функціонувати без належного врахування всіх складових екологічної та технічної безпеки. Крім того, запровадження мораторію на екологічні інспекції (урядом у серпні 2014 року й пізніше Законом України «Про Державний бюджет України») та відсутність екологічного контролю серйозно вплинули на навколишнє середовище України [1, с. 8–9].

І вирішення цих проблем можливе, якщо діяльність органів виконавчої влади буде спрямована на належне використання природи та екологічну безпеку в державі та регіонах, успішний захист прав громадян на сприятливе довкілля, удосконалення державного контролю за використанням природних ресурсів.

Слід зазначити, що як самостійне явище екологічна безпека містить такі різновиди: санітарно-екологічна безпека, радіаційно-екологічна безпека, екологічна безпека певних природних ресурсів та їх компонентів, територій тощо [2, с. 64].

Як бачимо, ключем до всіх видів є визначення поняття «безпека». Безпеку, як правило, визначають як відсутність небезпек або загроз. Залежно від суб'єктів її характеризують як стан захисту життєво важливих інтересів людини, населення, держави та суспільства, а також як сприятливе для них середовище від внутрішніх та зовнішніх несприятливих факторів. Звідси випливає, що екологічна безпека пов'язана як із безпекою людини, так і з національною безпекою. Можна сказати, що екологічна безпека є невід'ємною частиною всі-

єї національної безпеки країни. Створення системи екологічної безпеки України тісно пов'язане з розробкою комплексної системи міжнародної безпеки, заснованої на принципах та загальновизнаних вимогах у галузі навколишнього середовища, економіки, управління та інших галузей [3, с. 12].

Екологічна безпека тісно пов'язана з безпекою держави та суспільства, і її забезпечення залежить від загальної безпеки людей [4, с. 194–195]. У цьому контексті очевидно, що екологічна безпека, разом зі збереженням світу, є другою важливою передумовою збереження людського життя.

В аналізі системи охорони природи та екологічної безпеки потрібно враховувати, що існує два основних джерела небезпеки: природні явища (землетруси, повені, посухи, пожежі) та виробнича діяльність людини [2, с. 39]. На першому місці за рівнем забруднення навколишнього середовища стоять нафтові компанії. Прикладом негативного впливу на екологію країни є функціонування нафтогазового комплексу Прикарпаття (Надвірнянське, Долинське, Бориславське та ін. нафтові родовища).

Як справедливо зазначав В. Б. Авер'янов, право як загальний регулятор суспільних відносин є одним з основних наборів інформації, який необхідно адаптувати до нових умов [5, с. 38]. Останнім часом спостерігаються позитивні зрушення в галузі охорони навколишнього середовища. Так, прийнято концепцію екологічної безпеки, правові основи прогнозування, запобігання впливу та ліквідації можливих негативних наслідків у разі їх виникнення визначені в законодавстві, прийнято Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України до 2020 року» [6, с. 118] тощо. Вважаємо, що цілеспрямоване впровадження науково-технічних інновацій, удосконалення наявних та розробка нових нормативно-правових актів, які відповідали б вимогам сучасності, – це важливі сфери розвитку екологічної складової національної безпеки.

Тому під час вирішення проблем оптимізації адміністративно-правової системи охорони природи у зв'язку із системою екологічної безпеки, яка є основою національної безпеки України, необхідно враховувати основні напрями екологічної стратегії.

Перш за все необхідно розробити теоретичні та практичні підходи до системи державного управління та місцевого самоврядування відповідно до вимог європейської інтеграції, створити інноваційні, організаційні, правові та фінансові механізми управління природними ресурсами на основі належного управління в контексті децентралізації.

По-друге, система екологічної безпеки України повинна базуватися на необхідності кардинальних змін у характері природоохоронної та економічної діяльності, яка повинна здійснюватися лише з урахуванням екологічних вимог та висновків екологічної експертизи проєктів та інших екологічно безпечних рішень.

По-третє, особливу увагу слід приділити оптимізації системи оперативного реагування на скарги громадян щодо порушення їх прав на чисте та

безпечно докільця.

По-четверте, необхідна розробка теоретичних та правових підходів до забезпечення можливостей інноваційного електронного урядування в місцевих громадах. Кропивницький був першим регіоном, який випробував інтерактивну систему електронного урядування, що відповідає європейським стандартам. Створення такої системи, звичайно, можливе за ініціативою місцевих громад.

Ще одним напрямом розробки екологічної та правової стратегії має бути підтримка та усунення небезпек техносфери – сукупний ефект негативних екологічних наслідків функціонування промислових об'єктів та технологій.

Отже, врахування цих сфер діяльності в державній програмі екологічної безпеки України дасть змогу здійснювати послідовну екологічну політику як на законодавчому рівні, так і в державному управлінні.

1. Бондар О. І. «Ріо+20» – шлях до сталого розвитку: оцінки та перспективи. *Екологічні науки*. 2012. № 1. С. 6–14.

2. Антонов А. Л. Державне регулювання відносин власності на природні ресурси: дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. Запоріжжя, 2008. 172 с.

3. Богачов В. Необхідність підвищення екологічної безпеки в Україні. *Економіст*. 2008. № 9. С. 12–14.

4. Ліпкан В. А. Адміністративно-правове регулювання національної безпеки України: монографія. Київ: Текст, 2008. 440 с.

5. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / В. Б. Авер'янов, В. А. Дерещ, А. М. Школик та ін.; за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Київ: Юстиніан, 2007. 288 с.

6. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України від 21 груд. 2010 р. (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 26. Ст. 218.